

Üzen a régmúlt?

(Avagy távol s mégis közel)

Bizony, sokszor és sokat üzennek a mögötünk hagyott idők, s még jogosan követelnek is. A fő kérdés viszont az, meghalljuk-e az üzeneteket. Tanulunk-e belőlük? Eddigi tapasztalatom az, hogy elég ritkán halljuk meg. Arról a távolságról szeretnék ezúttal elmélkedni, amely földrajzilag minimális, lelkiileg szinte semmi, ám a valódi közelség, az emberek tartós kapcsolata, az egymás tapasztalatainak átadása mégis valahogyan akadozik. Erre először akkor jöttem rá, amikor egy partiumi, tehát térben és valójában időben is közeli ismerősömnek – akinek a családja a mezőgazdaságban, állattartásban jeleskedik – vittem ajándékba egy rúd szalámit. Mégpedig szürkemarha-szalámit, amely egy magyarországi nagyvállalkozó, Szomor Dezső apaji (Kiskunság) mintagazdaságából származott. Kiderült, nem ismerik sem az urat, sem a gazdaságát. Persze, egy kisgazdaság élettere és gazdálkodási területe nem hasonlítható össze egy nagyvállalkozóéval, bár nem árt ismerni egymást. Kormányunknak a határokon átívelő országegyesítése remek és szívmengető gondolat, ám tapasztalatom szerint a megvalósítása némiképp akadozik. Annyiban mindenképpen, hogy még mindig nem ismerjük úgy egymást, ahogyan kellene. S nemcsak a gazdaság területén, hanem például a kultúra, a tudomány tekintetében sem. Nem ismerjük igazán a múltunkat sem. Van ennek magyarázata persze, mégis idealista reménykedőként vallom és állítom, hogy az egymás megismerését illetően valamiképpen szorosabbra kellene vonni a kapcsolatokat. Lehetne ennek számos módja, például egy kitűnő mezőgazdasági havilap, mely minden Kárpát-medencei gazdálkodóhoz vagy bármely érdeklődőhöz elkerülhetne. Írhatna is bele mindenki, akinek mondandója vagy kérdése van a szakmai társakhoz. Ugyanígy a kultúra, a tudomány

területein is próbálkozhatnánk ilyesfajta közeledésekkel. Már csak azért is, mert kiderülne, a „kicsik” mellett a nagyok is sok-sok nehézséggel küzdenek, s e tény azért bátorítást adhatna, no meg más, egyéb hasznos cselekedetet idézhetne elő, a személyes közeledést, netán a barátságot is lehetővé tehetné. Voltam én már olyan csoda szép délvidéki pincészetben, hogy az állam leesett. A tulajdonosa sokat járta a világot, távoli helyekről is elhozta tapasztalatait. Még a borkedvelő barátaim közül sem tudja mindegyik, hogy a Délvidéken milyen kiváló borokat terem a föld. Ugyanezt mondhatom el például az erdélyi juhászokról is, akiknek a háznál készített juhtúrói olyan finomak, hogy össze sem lehet hasonlítani őket a boltokban kaphatókkal. Csak néhány példát említek Szomor Dezső gazdálkodói életéből, mely másoknak is tanulságot szolgálhat. Először is tudni kell, hogy Szomor természetvédő is. Annak idején kikutatta, hogy Apaj környékén található Magyarország második legnagyobb pusztái, amelyeket évszázadokon át legeltető állattartással hasznosítottak. E tájon hajdan több ezer szarvasmarha legelt, amelyek jó állapotban tartották a legelőket, valamint a madarak életéhez is jó területet biztosítottak. De hol van már az a „hajdan”? Nem árt jól eszünkbe vésni, hogy az úgynevezett rendszerváltás idején el kellett viselnünk, hogy a hátunk mögött bizonyos külföldi befektetőcsoportok óhajtották megszerezni a szikes területet. Meg is szerezték. Lerabolták, amennyire tudták, aztán távoztak. Az „üzletben” benne lévő magyarok sem bűnhődtek emiatt. Szomor úr viszont gondolt egy merészet, s elkezdett szürke marhákat vásárolni. S ahogy ő mondja, az állami cégek romjain, az ökológiailag tönkretett pusztákon megkísérelte visszaállítani az „ősállapotot”, és az azóta is fennáll, ugyanis csakis őshonos magyar állatokat tart, s azt állítja, hogy ezek a ter-

mészetet is őrzik, azzal, hogy lelegetik a pusztát, egyszerűen karban is tartják a tájat, az életüket. Nem kívánnék s nem is tudnék hosszan írni mindarról a tudásról, amelyet Szomor Dezsőtől tanultam barátságunk évei alatt. Kevés hozzá a papír, illetve a számítógép tárhelye. Így még csak annyit teszek hozzá, hogy tudni kell róla, húsüzemében fel is dolgozza az őshonos állatok húsát, vevőinek köre és elégedettsége pedig óriási.

Szomor Dezső élet- és gazdálkodási filozófiája a Kárpát-medence nagy értéke. Ezt ma Magyarországon már sokan tudják, de nem elegendő. Néhány évtizedes munkálkodását, hungarikumnak számító gazdálkodását mintaértékűnek mondhatjuk. És az sem titok, hogy ő mindig szívesen tájékoztatja az érdeklődőt gazdasága nehézségeiről és örömeiről. S ezzel sincs egyedül. Magyarán, úgy látjuk, hogy a gazdasági életünk szereplői közül sokan gondolkodnak úgy, hogy mezőgazdaságunk, állattenyésztésünk, de sok más „iparágunk” évtizedekre visszanyúló sikere nagyobb reklámot érdemelne. És terjeszteni kellene a hírnevüket. Tudta-e valaki például azt, hogy a szürkemarha-állomány sokáig veszélyben volt? Hogy irigységből támadták-e ennek a szép állatnak a tartását, arra most nem térnék ki, a gazdasági élet sosem nélkülözötte a sanda támadók nem éppen erkölcsös cselekedeteit. Ma sem „nélkülözi”. Mindenesetre ebben az évezredben megindult a szürkemarhatenyésztés reneszánsza. Nem mese, hogy Szomor Dezső, amikor már rég eldöntötte, hogy visszahozza ezt a nemes állatot a gazdálkodásába, többször is a vágóhídról vette meg a leöltni szándékozott állatot. S nem eltitkolandó az sem, hogy Szomor halastavakat is telepített birtokán, hogy vizes élettere is legyen állatainak.

Nos, nem gazdálkodási, őshonos magyar állatokat mentő csodákról szándékoztam írni, hanem

elsősorban arról, hogy vannak dolgok, melyek nem mehetnek ki a köztudatból, mert nem eldobhatók, hanem magyar örökségek, megbecsülésük pedig kötelezőnek mondható. Továbbadássalra kötelez. S arra is, hogy ne hagyjuk feledésbe menni azt, amiről már többször meggyőződünk, hogy kötelességünk megőrizni, mert méltó rá. És örülünk, hogy vannak emberek, akiknek ezen értékek megőrzését köszönhetjük, s még arra is hajlandók, hogy tudásukat maradéktalanul átadják a következő nemzedéknek.

Ez a kis cikk azért született, mert nagyon jó volna, ha ennek a csodálatos tájéknak, melyet Kárpát-medencének hívnak, valamennyi értékét sikerülne ismertté tenni. Például az állattartók, mezőgazdászok, bortermelők közösségeinek az egymáshoz közeledésével. Meglehet, ez a közeledés már régóta megtörtént. Ha igen, akkor örülünk. Ám azt nem tudjuk, hogy akkor miért nem szól erről többet a sajtó. Pontosabban: az életünk. Itt, Magyarországon, odaát, a Partiumban, Székelyföldön, a Délvidéken, a Felvidéken s akár az Őrvidéken is. Távol volnánk egymástól? A térkép nem ezt mutatja. A tettekben megnyilvánuló akarat hiányzik? Nem tudom. Azt viszont tudom, hogy a közeledést, a jobb sajtónyilvánosságot semmiféle határ nem akadályozhatja. Szabad az út, szabad a gazda. Vagy tévednék?

Mindenesetre a határokon átívelő nemzetegyesítés remek ötlet volt. Lapunk, az Aracs már minden számában bebizonyította, hogy szívesen fogad szellemi társnak minden magyart, akinek mondanivalója van nemzetünk számára. Bárhol is éljen magyarként, a lap szívesen fogadja gondolatait. Közös múltunk is azt kívánja meg tőlünk, hogy bármennyire is szétszórva élünk, ismerjük meg egymást, őrizzük meg értékeinket, és a határokon átívelő nemzetegyesítést ne adjuk fel soha.

Juhász